

העם

בחור עמו

לגבי אישים רמימעה מתגלה ההלכה היהודית כגמישה ואנושית

היהדות מחמירה עם המתאבדים. ההלכה היהודית רואה בנוטלי נפשם בידם כמוציאים את עצמם מכלל ישראל. היא מענישה אותם גם אחרי מותם. מקפידה כי לא יקברו עם שאר ישראל, אלא מחוץ לגדר בית-העלמין.

יש הרואים בכך הלכה אכזרית, המאללת לא פעם משפחות שלא לצורך. עם המתאבדים נמנים מוכיגורל, חולי מחלות חשוכות-מרפא ומקרים טראגיים אחרים, שהעששתם לאחר המוות נראית בעיני בני משפחותיהם כהתעללות חסרת תכלית. אבל בהתאם להלכה היהודית — יקוב הדין את ההר.

מאז קום המדינה סערו הרוחות לא אחת סביב פרשיות בהן התעקשו רבנים שמתאבדים יקברו מחוץ לתחומי בתי-הקברות היהודיים. שתדלנויות, מחאות ור הפגנות לא הועילו.

לא כמנודה. השבוע הוכיחה הדת ה

יהודית כי היא מסוגלת להיות גמישה, אנושית ורחמנית, כשצריך. בהתאם לבקי שחו של ראש-הממשלה, מצא הרב הראשי שלמה גורן, פיתרון הלכתי שיאפשר את קבורת שריהיכו אברהם עופר בשורה רגילה בבית-הקברות, ולא מחוץ לגדר. פילפול הלכתי הקובע כי בין החלטתו של אדם להתאבד לבין המוות הממשי חולף זמן, בו עשוי המתאבד לחזור בו מרצונו למות, הוא שאיפשר לרב גורן להתיר שלא לנהוג עם השר המנוח ב"חומרה ולקברו בתוך עמו ולא כמנודה, אפילו אנשים שאינם דתיים לא יכלו שלא להעריך צעד אנושי מעין זה של הרב גורן.

הם גם לא יכלו שלא לשאול את עצמם, מדוע אין היהדות מגלה ליברליות ו"קידמה מעין זו, גם לגבי אותם אומללים, ששלחו יד בנפשם. מבלי שיהיו שרים בממשלת-ישראל?

מדיניות

מלכות בתא

ממשלת-ישראל יצרה מצב

בו הצטרף לשלם, תמורת

מילים ריקות בוותורים

מהותיים בנושאים חשובים

בטרם הספיקה ממשלת ישראל להתאושש מההסתערות הראשונה, במה שקרוי בפי דובריה, "מיתקפת השלום של סאדאת", שטף אותה הגל השני של ההסתערות. הוא הופיע בצורת ראיון, שהעניק נשיא מצרים, אנואר אל-סאדאת, לעתון האמריקאי החשוב וושינגטון פוסט. בעוד שכל הצהרה או ראיון של דובר ישראלי רשמי בנושא השלום, שמעשים כחורה מדויקת על דברים שנאמרו לפני שנה, עשר או עשרים שנה, יוצרים רושם של קשיחות ודשדוש במקום, יודע סאדאת להעניק תנופה ולשוות העוז למדיניותו שלו, גם אם הוא, בצעם, אינה משתנה. המערכה הנוכחית במיתקפת השלום של סאדאת היתה מבוססת על ניצול מירבי של חוסר-ההיגיון שבעמדות הישראליות הרשמיות. למעשה הפיל סאדאת, בטכסטי מחוכם, את ממשלת-ישראל במלכות של שטמנה לעצמה. הוא הכניס אותה למלכודת, שגם אם תעמוד על הרגליים ותעשה שמי גיות באוויר, ספק אם תצליח להיחלץ ממנה.

מילים ריקות. המדיניות הישראלית

הרשמית בשנים האחרונות התרכזה סביב טיעון מרכזי אחד, שהוצג לעיני העולם כמוקד הפיתרון לשלום במזרח-התיכון. טיעון זה גרס כי "ישראל לא תוכל להשלים לעולם עם הקמת מדינה נוספת בינה לבין ירדן, או בלשון אחרת, אין מקום למדינה שלישיית בין הים למידבר". על סמך טיעון זה, קיוותה ממשלת ישראל, תוכן התנגדותה להקמת מדינה פלסטינית עצמאית. מכיוון שכך אין גם כל מקום להיכנס למשאומתן עם הפלסטינים ועם האירגון המייצג אותם. פתרון

לפסוק המדיני העיקרי: "אש"ף רואה בעקרונות המשתמעים מתוך מינושר המועצה הישראלית... בסיס נאות לפיתרון" כלומר: בניגוד להגדרות פשטניות שנפוצו בארץ ובעולם, אש"ף לא אימץ לעצמו את כל המינושר של המועצה, על כל ניסוחיו, אלא את "העקרונות" המשתמעים, שאותם הוא מקבל "כבסיס" לפיתרון. פירוש הדבר: הרוח הכללית של המינושר נראית לאש"ף, אך אין הוא מתחייב מראש לכל פרט ופרט בו. בוודאי אסור היה לטעון, על סמך סעיף זה, שאש"ף "קיבל מצע ציוני", או אף השתכנע בצדיקת הציונות — דבר מגוחך שאינו מתקבל על הדעת.

אולם עם כל הניסוחים הזהירים האלה, המעידים על הרצינות הרבה שבה התייחס נציג אש"ף למיסמך, הרי שפתו כרוכה, מפני רשת ומרחיקת-יד. הגדרתו של אכנרי כמסוכנת-העיתונאים, שזוהי "פריצת-דרך היסטורית", לא היתה מזוגזמת.

מה מרין את אדווי

תגובתו של קאדומי היתה מובנת מכמה בחינות.

קודם כל, הוא נשאל לגבי ידיעה כזו זבת, כאילו "חתם" נציג אש"ף על "מיס" מן ציוני, המכיר ב"מדינת-ישראל יהודית וציונית". המיסמך לא היה חתום, ובוודאי אין לייחס לו אופי כזה.

בדיפוזיט מנוסה, נקט קאדומי בטכסטים נושן: הוא הכחיש כמה פרטים בלתי-נכונים, וכך יצר את הרושם כאילו הוא מבחיש את ה"עניין מולו. בדיקה זהירה של נוסח ההכחשה מראה כי אין בה הכחשה מוטאגלית כזאת.

אך תגובתו של קאדומי אינה פורמלית בלבד. אין זה סוד שראש המחלקה המדינית של אש"ף עומד בראש האופוזיציה לקו של יאסר עראפאת, המיוצג על-ידי האיש שחיבר את המיסמך עם מתי סלד, הנמנה עם מקורביו הקרובים של עראפאת. נראה כי הוויכוח בין שתי המגמות אינו על עצם העיקרון של הליכה ל"זנבה והסכמה להקמת מדינה פלסטינית בגדה הברצעה, אלא על דרכי-ביצוע. בעוד הנציג הבכיר (ועימו יאסר עראפאת ורוב אש"ף) מאמינים עתה כי אין תחליף לאוריינטציה על ארצות-הברית ובעלות-בריתה במרחב, כמו סעודיה, הרי קאדומי מייחס חשיבות הרבה יותר גדולה לברית המועצות. יתכן מאד כי קאדומי גם אינו מקבל את גבולות ה"4 ביוני, שאנשי הרוב מוכנים עתה לקבלם.

תגובת אש"ף בבירות מושפעת כמו כל תגובותיה של ממשלת ישראל — על-ידי מאבקים פנימיים לגיטימיים, ואולי גם על-ידי יחסים אישיים והתחרות בין בין מישרדים. קשה לדרוש מפארוק קאדומי מי שיתעלם משיקולים מסוג זה יותר מאשר עמיתו הישראלי יגאל אלון, שגם הוא לא התמייך השבוע כל הזדמנות כדי לטרפד יומת-שלום חשובה זו.

נראה כי לפחות בין שריהיחויך של אש"ף וישראל יש שיתוף-פעולה למופת.

השבוע נפוצו בעולם שמעות חזקות ש"הוועד הפועל של אש"ף עומד בימים הרקובים להדיח את קאדומי, ולמנות במקומו אדם הסייך למגמה של האיש שהשתתף בחיבור המיסמך.

אך הטכסטים והבילבולים של השבוע לא היו בעלי חשיבות לעתיד. ההשנן ש"הוליד את ההצהרה המהפכנית המשותפת יוסיף לפעול, ואין ספק כי ההבטחה הכ"זולה בטענין האחרון של המיסמך תוגשם במהרה ובאופן דרמאטי. פעולות מסויי-מות כבה נמצאות בשלב של הכנה.

איש מבין הפועלים למען השלום, משגי הצדדים, אינו משלה את עצמו שהדרך תהיה סוגה בשושנים. תהליך היסטורי המסיים מילחמה בת מאה שנים, אינו יכול להיות חלק וקל. על כל שני צדדים קדימה, יש לצפות לפחות לצעד אחד לאחור. בשיה צדדים קיימים כוחות גדו-לים, שיש להם אינטרס לחבל בכל הת-קדמות. ייתכן שרצא את אש"ף בפאריס השבוע אירע על רעק זה.

הרכה דברים שנאמרו השבוע בישראל, בתגובה על המיסמך, יראו בעוד כמה שבועות כמגוה-יפים.

בשיחה טלפונית בינדאומית, אחרי כל הסערה, נאמר בצורה חד משמעית: המגעים יימשכו עתה בתנופה גדולה עוד יותר.

בבעיות ביטחוניות, כאשר הדרכים בין בירות ופאריס היו משובשות, וריחפה עליהם סכנה אישית מתמדת, לא רק בשל פעולות ישראליות וערביות, אלא גם מצד גופיי-שוליים פלסטיניים קיצוניים הדבקים ב"פלסטיני השלמה".

לכן היה ברור, בסוף-השבוע האחרון, כי חל מיפנה דרמאטי נוסף בעמדת אש"ף, וכי ההתקדמות לקראת השלום נכנסה ל"הילוך גבוה עוד יותר. מתי פלד הוועד לפאריס, קיים במשך יומיים שיחות רצופות עם האישיות הפלסטינית הבכירה, ובסופו של דבר התקבלה ההחלטה שמילאה את מישאלת הצד הישראלי מזה ארבעה חודשים: לפרסם הודעה משותפת.

ההודעה נוסחה באנגלית, ועבי רה כמורה-דמה תיקונים במשך ה"יום. פסקים מסויימים שוחו. הוחי לפה הגדרתו של נציג אש"ף, ש"הופיעה בנוסח המקורי. הטכסטי הסופי היה מודפס במכונת-כתיבה אנגלית, ועליו תיקונים רבים כדיו כחודה. מיסמך זה היה מונח כפיסו של מתי סלד, כשחזר ארצה בשבת, בשעה 18.00.

מיסמך ציוני

מיסמך זה מיוחד-במינו לא רק מביחינת תוכנו הפוליטי, אלא גם בצור-רתו. יש לו כמה תכונות מוזרות, שהיו בלתי-נמנעות בנתונים הקיימים.

קודם כל, אין הוא חתום. בדרך-כלל חותמים שני הצדדים על מיסמך-כתיבה כזה. הפעם זה היה בלתי-אפשרי, מפני שנציג אש"ף לא יוכל היה לזהות עצמו בשמו.

משום כך נושא המיסמך אופי בלתי-רגיל: זהו מיסמך מוסכם, שחובר על-ידי שני הצדדים ועל דעת שולחיהם, אך ש"אינו נושא כל חתימה.

פארוק קדומי בשעה 11.30

שנית, נאמר בכותרת המיסמך שהצ"הרה תימסר בישראל — כלומר, שני הצ"דים חיברו מיסמך שנועד מראש למסירה בארץ של אחד משני המשתתפים. היה ברור, כמוכן, שהוא אירום לסכסכיה עול-מית, ויפורסם בכל העולם וארצות-ערב. שלישיית, הנציג הפלסטיני הגדיר את עצמו בצורה בלתי-רגילה, כאיש "הממונה ככל הנראה על... התוארים באש"ף הם גמישים, מיבנתו האירגוני אינו פורמלי, והאיש לא רצה להדביק לעצמו תואר מבלי לקבל היתר מיוחד לכך. התיקשורת בין בירות והעולם לקוייה בימים אלה באופן קיצוני, דבר שגם ע"י תונאים ואנשי-עסקים נתקלים בו. ביגול קשיים אלה, היה קשה לברר בעוד מועד עם בירות פרטים מסויימים, שהיו טעור נים אישור מוקדם נוסף — ועל כן נהגו המנסים בהירות-יתר לגביהם. הנוסח הסופי של ההצהרה הג"י עה לבירות רק ביום השני בכוקר, אחרי תגובתו של קאדומי. אחד הניסוחים הזהירים ביותר מתייחס

הנשיא אל-סאדאת מלכות ישראלית עצמית

לוועידת ז'נבה, הנה סיסמה שתאפשר לה לבוא אל שולחן הדייגים.

כל אדם שפוי מבין כי הנוסחה של "מדינה פלסטינית שתהיה קשורה פורמא" לית לירדן" אינה אלא מילים ריקות שאין מסתתר מאחריהן כלום. זהו תנאי שאין בו שום תוכן ממשי ושלם וניתן ליישמו במציאות ריאלית. אבל אם זאת משאת נפשה של ממשלת-ישראל — הנה, היא קיבלה אותה.

מסך עשן. יחד עם מה שנראה כויתור לעמדה הישראלית, הציג סאדאת שני תנאים נוספים, שלמעשה היוו הקשחה בעמדה המצרית. בניגוד לתביעתו בעבר לנסיגה ישראלית בשלבים ולאורך זמן, תבע עתה סאדאת נסיגה ישראלית מהירה, שלימה ובבת-אחת. נוסף לכך תבע גם את צירוף לבנון לוועידת ז'נבה.

כיוון שישראל לא טענה מעולם כי בעיות אלה הן מהותיות ועקרוניות לגביה, יכול עתה סאדאת לגבות ממנה, תמורת מה שנראה לישראל, "התפתחות חיובית" תנאים קשים וחמורים יותר להסדר שלום. ישראל אינה יכולה להתנגד להם, כיוון שבנושא אותו הציגה כעיקרי, נכנע" סאדאת.

כך יצרה ממשלת-ישראל מצב בו נפלה לתוך מלכות נוראה, שבה הצטרף לשלם תמורת מילים ריקות וסיטמאות חסרות תוכן, בוותורים מהותיים חשובים. לשוא הפתולו שריהיחוי יגאל אלון, ודוברים ישראלים רשמיים, בניסיון להציג את דברי סאדאת כ"הזמנת לחצים על ישראל" או "כזריקת עצם לירדן". העולם קיבל את דבריו של סאדאת כצעד נוסף של פשרה. התנאים הקשוחים הוצגו כ"מסך עשן לכיסוי ההערות המתונות". ישראל שוב הוצגה כמתנגדת לכל ניסיון של שלום, וכמדינה שאין בה מי שמסוגל לנהל מערכות מדיניות.